

Latvijas Nacionālā bibliotēka

Preses apskats

13-01-2023

Sagatavoja:

Uzziņu un informācijas centrs

Informācijas pakalpojumu sektors

Nacionālajai enciklopēdijai – miljons lietotāju

Nacionālās enciklopēdijas elektroniskā versija aizvadītajā gadā pirmo reizi sasniegusi vairāk nekā miljonu unikālo lietotāju, kas ir lielākais skaits kopš tās darbības uzsākšanas 2018. gada 18. decembrī.

VIESTURS SPRŪDE

Ja rēķina no paša sākuma brīža, tad lietotāju skaits ir 2,6 miljoni, informēja enciklopēdijas galvenais redaktors Valters Ščerbinskis. Ar lietotājiem šajā gadījumā saprot ierīces – datorus, planšetes, telefonus, kam ir tā sauktā unikālā IP adrese un ar ko notikusi pieslēgšanās enciklopēdijas vietnei "enciklopedija.lv".

"Miljons gada laikā mums nekad iepriekš nav bijis. Tie skaitļi ir iedrošinoši un rada pārliecību, ka darām pareizā virzienā," teic Ščerbinskis. Cik konkrētu cilvēku izmantojuši Nacionālās enciklopēdijas (NE) informāciju, grūti pateikt, jo vienu ierīci var izmantot vairāki, pat daudzi cilvēki, ja tā, piemēram, atrodas publiskā bibliotēkā.

Intereses dinamika

Enciklopēdijas vadītājs rūpīgi seko līdzī šķirklju pieprasījuma dinamikai, jo tā atklāj interesantas un noturīgas tendences. Izrādās, skatījumu tematika bieži ļoti izteikti sakrīt ar to, ko tobrīd rāda TV vai apspriež sociālajos tīklos. "2023. gada 1. janvāra naktī LTV1 rādīja "Mikrofona" dziesmu aptaujas. Un ko tajā laikā cilvēki meklēja? Aija Kukule, "Jumprava", "Līvi"! Kad atskanēja "Dzeltenie aizkari", tad uzreiz desmitiem cilvēku skatījās enciklopēdijā, kas ir "Dālderī". Un tas ir loģiski," stāsta V. Ščerbinskis. "Dienā, kad 2021. gada 28. jūlijā Tokijas olimpiskajās spēlēs notika cīņa par zelta medaļu 3x3 basketbolā, tūkstošiem apmeklētāju skatījās, kas ir 3x3 basketbols. Reiz pamanīju, ka ļoti tiek pētīts šķirklis par Rīgas Jaunā teātra aktrisi Baibu Broku. Izrādījās, tajā brīdī vienā no sociālo tīklu vietnēm apsprieda viņas privāto dzīvi. Pēc 2022. gada 24. februāra Krievijas iebrukuma Ukrainā daudzi gribēja zināt, kas ir denacifikācija. Mums tāds šķirklis bija. Ar stāstu par nacistiskās Vācijas maiņšanu, bet pagājušajā gadā papildinājam ar piebildi, ka Krievija to izmanto propagandā pret Ukrainu. Tas ir mazs piemērs, ka enciklopēdija var dot arī

KARINĀS MIEŽAJS FOTO

Nacionālās enciklopēdijas galvenais redaktors Valters Ščerbinskis stāsta, ka līdz janvāra pirmajam dienam elektroniskajā enciklopēdijā uzkrājušies jau vairāk nekā 3500 šķirklju. Katru dienu nāk klāt vairāki jauni.

tādu pienesumu, ne tikai glābt skolēnu sekmes."

Vērojot skatījumu dinamiku gada griezumā, skolēni, protams, parādās kā ļoti būtisks enciklopēdijas satura patērētājs. Varot uzskatāmi redzēt, ko tobrīd prasa skolās un ka pienācis eksāmenu laiks. Masveida, tūkstošos mērāma interese par Rūdolfu Blaumanu un "Nāves ēnā", Imantu Ziedoni, derīgajiem izrakteniem Latvijā vai Pirmo pasaules karu Latvijā runā pati par sevi. Milzīgs uzrāviens skatījumos bijis vērojams 2020. gada pavasarī, attālināto mācību sākuma periodā.

Ļoti nepieciešamie šķirklji

V. Ščerbinskis uzsver, ka elektroniskās enciklopēdijas pašmērķis nav "klikšķi", bet gan pēc iespējas nodrošināt visaptverošu saturu, lai lietotāji tajā iedziļinātos. NE vadītājs neslēpj, ka potenciālo autoru aizņemības vai trūkuma dēļ joprojām trūkst ļoti nepieciešamu šķirklju. Piemēram, par inženierzinātnēm. Arī humanitāro nozaru jomā, kaut tā enciklopēdijā ir visvairāk pieprasīta un visplašāk pārstāvēta. Nav šķirklja par Indriķa Livonijas hroniku, nav par Aleksandru Čaku, Villi Lāci un pēdējā laikā diskutēto Andreju Upīti.

V. Ščerbinskis piekrīt, ka pārskatīti par pretrunīgām personībām būtu ļoti svarīgi. Taču izrādās, sagatavot vispusīgu materiālu, kur iekļauta un izvērtē-

ta gan cilvēka literārā vai mākslinieciskā un reizē arī politiskā darbība, īpaši, ja runa par māksliniekiem un kultūras ļaudīm, kas savas karjeras augstāko punktu sasniedza padomju okupācijas periodā, nav nemaz tik viegli. Piemēram, šķirklis par Viņu Artmani tapis lielās diskusijās.

Toties ilgi gaidītais un skolu pieprasītais aptverošais šķirklis par Otro pasaules karu jau ir vēsturnieka Kārļa Kangera sagatavots un tuvu publicēšanai. Top vēsturnieka Ulda Neiburga šķirklis par Latvijas Centrālo padomi un sociologa Dīdža Bērziņa par holokaustu Latvijā.

Enciklopēdijas galvenais redaktors uzsver, ka noteiktai shēmai atbilstošu šķirklju rakstīšana tiek uzticēta tikai zinātniekiem speciālistiem, kuri brīvi orientējas attiecīgajā tematā, kam ir izpratne un zināšanas. Mērķis ir, lai NE šķirklis par jebkuru tematu saturā ziņā būtu izsvērts, pilnībā uzticams, tāds, lai varētu sacīt, ka labāka par to internetā nav. Lai arī timekli informatīvu resursu netrūkst, sabiedriskā kārtā radīt pilnībā uzticamu tekstu par visdažādākajām nozarēm nav iespējams.

700 autoru

Nacionālās enciklopēdijas informatīvo resursu kopš darbības sākuma veidojuši un veido nu jau ap 700 autoru. Paplašinoties tematikai, viņu skaits palielinās. Ne visi rakstītāji ir pašmāju.

Tā šķirklja "Kijivas Krievzeme" autors ir Leontijs Voitovičs no Ļvivas universitātes Ukrainā, par Gustavu Manneheimu un 1918. gada Somijas Pilsoņu karu uzrakstījis Kari Aleniuss no Oulu universitātes Somijā, kurš šobrīd gatavo materiālu arī par 1939./1940. gada Ziemeļas karu. Bet poļu literatūras klasiķi Staņislavu Lemu ar Polijas vēstniecības Rīgā atbalstu "nosedzīsi" literatūrzinātnieks Jakubs Gomulka no Krakovas. "Protams, mēs piesaistām ārzemju autorus, taču saprātīgā apmērā. Ir temati, kuros viņu nekad nebūs," piebilst Ščerbinskis.

Atšķirībā no sākumiem, budžetu gatavojot, enciklopēdijas laudim vairs nevajag pierādīt NE nepieciešamību un lomu. Apmeklējumu statistika ir stingrs arguments, kas runā pats par sevi. "Vienmēr jau bijušas neskaidrības, tomēr ceru, ka viss būs, jo, ja laikus nezinu budžetu, nevaru aizrauties ar tekstu pasūtīšanu vai tehnoloģisku jauninājumu plānošanu. Bet nevaru jau arī gaidīt un tad kaut ko pasūtīt pēdējā brīdī. Runāju ar Kultūras ministrijas parlamentāro sekretāru Ritvaru Jansonu. Viņš teica, ka bāzes finansējums enciklopēdijai 2023. gadam būs noteikti un Ministru kabinetā iesniegts lūgums arī pēc papildu finansējuma," saka Ščerbinskis. Sagaidāms, ka šogad NE budžets būs aptuveni tāds pats kā pērn – nedaudz virs 300 tūkstošiem eiro.

Dāvinām lasītgrību!

Kā jau liecina skaitlis un vārdi pirmajā laikraksta lappusē, "Latvijas Avīze" svin 35 gadus kopš pirmā numura iznākšanas – 1988. gada 9. janvārī sāka iznākt mūsu laikraksta priekštece "Lauku Avīze". Redakcija nolēmusi šo notikumu atcerēties visu janvāri, un savā dzimšanas dienā dāvināsim dāvanas un aicinām arī citus tās dāvēt sev un citiem. Kādas dāvanas? Mēs dāvināsim laikraksta abonementu cilvēkiem, uzņēmumiem, organizācijām, sadarbība ar kuriem

mums ir un būs īpaši svarīga; to nozaru pārstāvjiem, kas ir pastāvīgā "Latvijas Avīzes" žurnālistu lokā; kā arī citiem potenciāliem lasītājiem, kuri vēl nav bijuši abonentu lokā – paraugieties, cik daudz noderīgas un interesantas lasāmvielas atradīsiet avīzē, kas iznāk katru darbdienu!

Protams, daudzi tūkstoši Latvijas iedzīvotāju jau abonē "Latvijas Avīzi" – paldies jums par to! Paldies, ka dodat redakcijai iespēju jums dāvināt lasītprieku, zinātkāri, informētību. Ja jums ir iespēja un vēlme – dalieties, dāviniet lasītprieku arī tālāk. Mēs zinām, ka daudzi pieaugušie bērni saviem vecākiem dāvina "Latvijas Avīzes" abonementu, tāpēc aicinām – vecāki, parādiet, iesakiet arī viņiem – lūk, ko raksta "Latvijas Avīze", to noteikti vajag izlasīt! Abonents izvēlas laikrakstu, jo grib lasīt – dāvināsim arī citiem lasītprieku, zinātkāri un lasītgrību.

Avīzes pirmā numura iznākšanas gadadiena ir vēsturisks fakts, un "Lauku Avīzes"/"Latvijas Avīzes" darbība ir atstājusi daudz nospiedumu Latvijas vēsturē. Un, kā zināms, "Latvijas Avīze" daudz pievērsusies vēstures tematiem arī savā saturā. Šo iemeslu dēļ vienu no pirmajiem abonementiem dāvinām Nacionālās enciklopēdijas galvenajam redaktoram, vēsturniekam Valteram Ščerbinskim.

LINDA RASA,
"Latvijas Avīzes"
galvenā redaktore

**"Latvijas Avīzes"
žurnālists Viesturs
Sprūde (no labās), kura
pārziņā ir arī vēstures
temati, vēsturniekam
Valteram Ščerbinskim
dāvinot "Latvijas
Avīzes" kalendāru, novēl
laikrakstā atrast daudz
interesantas un noderīgas
lasāmvielas.**

KARĪNAS MIEŽĀJAS FOTO

"Latvijas Avīze" popularizē vēsturi

Nacionālās enciklopēdijas galvenais redaktors, vēsturnieks Valters Ščerbinskis teic, ka drukāto presi līdz šim lielākoties lasījis Latvijas Nacionālajā bibliotēkā, ar kuru enciklopēdijas redakcija atrodas vienā ēkā: "Ja kas ieinteresē, eju lasītavā, meklēju konkrētu numuru, konkrētu rakstu. Bet, runājot par vēsturniekiem, gribētu teikt, ka mums "Latvijas Avīze" jau ir īpašs laikraksts, jo vēl no "Lauku Avīzes" laikiem ļoti konsekventi uztur

vēstures popularizēšanas līniju. Neviena cita avīze to tā nav darījusi. No otras puses, jāsa-ka, ka "Latvijas Avīze" to vienmēr darījusi ļoti profesionāli, kompetenti. Parasti profesionāļi vienmēr šaubās, vai žurnālisti spēs attiecīgo lietu pienācīgi aprakstīt. Manuprāt, tādā ziņā "Latvijas Avīzei" konkurentu isti nav. Vēl viena lieta – man allaž bijusi sajūta, ka "Latvijas Avīzei" un tās darbiniekiem vienmēr rūpējis un nav bijis vienaldzīgs Latvijas kā valsts liktenis. Un tas ir ļoti svarīgi. Tie nav skaisti vārdi, es tiešām tā domāju. Arī Nacionālās enciklopēdijas gaitām jūsu avīze sekojusi no pirmās dienas."

VIESTURS SPRŪDE

Avots: Latvijas Avīze

Datums: 10-01-2023

Kur paliek grāmatas?

Katru gadu izdevēji ieplūdina grāmatlīdzekļu vairākus simtus grāmatu nosaukumu. Ja pielīdzinām Latvijas grāmatniecību dabas ekosistēmai, likumakarīgs ir jautājums – kur paliek vecās grāmatas? Un vai vispār tādas ir – jaunās un vecās grāmatas? Daudzi izdevumi apzināti tiek radīti vienreizējai lietošanai, būtu tikai saprātīgi, ja tie no aprites izkļūtu daudz ātrāk.

Sos jautājumus man uzjundīja saruna ar grāmatu krājēju, kolekcionāru un izdevēju Valteru Dakšu, pats viņš sevi sauc par grāmatu izvedēju. Proti – ja kāds vēlas tikt valā no savas vai mantotas bibliotēkas, neapgrūtinot sirdsapziņu, Valters Dakša atbrauks, izvedīs. Ar zinātāja aci izlems, kas aiziet makulatūrā, kas ir pieprasīts un pārdodams antikvariātā, kas ir kolekcijas retums. Taču es nekad nebiju iedomājusies, par kādiem grāmatu apjomiem ir runa! Dienā, kad Valteru intervēju, viņš atvainojas par grāmatu kaudzēm savā grāmatveikālā, jo isi pirms tam viņam vienlaikus atdoti pieci lieli grāmatu krājumi. Grāmatizvedēja pieredze liecina, ka vidēji mūža garumā standartdzīvoklī sakrātā privātbibliotēkā ir ap diviem tūkstošiem grāmatu. Šanāk ap desmit tūkstošiem grāmatu!

ANDA BUŠEVICA,
Latvijas Radio
redaktore, publiciste

«Vidēji
mūža
garumā stan-
darddzīvoklī
sakrātā privāt-
bibliotēkā ir ap
diviem tūksto-
šiem grāmatu.»

Un arī grāmatu glabēju ir krietni vairāk, šai procesā, reizēm pat pret savu vēlēšanos, iesaistītas arī publiskās bibliotēkas. Grāmatu glabšana, šķirošana, jo īpaši transportēšana, nav bibliotēku uzdevums, taču daudzviet iekārtots plaukts "lasītājs – lasītājam", kuram bibliotēkas apmeklētāji paši var atnest savas jau izlasītās vai nevajadzīgās grāmatas. Bibliotēkas saskaras ar grāmatu riņķojuma grāmatniecības ekosistēmā problēmu arī tiešā veidā: ik gadu tās noraksta grāmatas, un ir bibliotekāri, kuri vienkārši nespēj norakstīt grāmatas nodot makulatūrā. Gadu ilgi maisus ar grāmatām glabā palīgtelpās, līdz samīlzuši problēma beidzot tomēr ir jāatrisina. Jautāju Valteram Dakšam, vai viņa grāmatizvedēja darbs ietver arī bibliotēku norakstītās grāmatas? Nē, un var jau saprast, kāpēc valsts vai pašvaldību bibliotēkām liegts nodot grāmatas komercmērķiem. Taču alternatīva tikpat kā nepastāv. Teoretiski labi saglabājos grāmatu dublikātos var nodot kādai citai bibliotēkai, taču visbiežāk šķērslis ir tas pats

transportēšanas jautājums. Likvidējot Bulduru bibliotēku, tika solīts, ka norakstītās grāmatas ļaus paņemt iedzīvotājiem, un es nezinu, kāpēc šis it kā vienkāršais risinājums tomēr neistenojās.

Sarunā ar pašvaldības bibliotēkas bibliotekāri noskaidroju, ka viņas bibliotēkā ik gadu tiek norakstīti vairāki simti, taču pārsvarā tās ir pazaudētas, neatgūstamas grāmatas. Ministru kabineta noteikumi Nr. 317 nosaka, ka drīkst norakstīt iespieddarbus, kas "ir novecojuši pēc satura", "bibliotēkas krājuma profilam neatbilstoši", un šis formulējums, kā man šķiet, ļauj norakstīt jebkuru no bibliotēkas grāmatām.

No vienas puses, tas ir pareizi, ka norakstīšana tiek diezgan brīvi atstāta bibliotekāru pašu ziņā, taču arguments, ka grāmatu ilgi nav bijusi pieprasīta, ļauj norakstīt nopietnus zinātniskos darbus, klasiskus. Viss atkarīgs tikai no bibliotekāra – vai viņš savas bibliotēkas profilā ir formulējis, kā iespējami pietuvoties savu lasītāju vēlmēm, vai tomēr bibliotēkas prestižu notur, krājumā iekļaujot arī vērtīgas, bet reti pieprasītas grāmatas. Jo man nav pārāk lielu ilūziju par bibliotēkas apmeklētāju ikdienas gaitu, aizsērīga redzamā daļa atspoguļo grāmatu dizpārdokļu sarakstos. Protams, situācija ir atšķirīga pilsētās, kur mājās studenti. Taču lauku bibliotēka būtu pirmā vieta, kurp dotos vidusskolēns, kurš ieinteresējies, piemēram, par Hipokrata rakstu latviskojumu vai Horācija dzeju. Šādiem īpašiem gadījumiem, protams, ir risinājums – starpbibliotēku abonements, nākotnē aizvien populārāks kļūs digitalizētu tekstu bāzes. Taču situācija, ka visi nopietnie teksti ir ekrānā vai mākonī, mazīna nākamo paaudžu uzticēšanos iespieddarbam.

Valters Dakša mierina, ka nav jāpārdzīvo, ka tik lieli daudzumi grāmatu nonāk makulatūrā. Taču arī dabā, kuras ekosistēmā izmantotāju kā paraugu, lai ilustrētu grāmatu aprites ciklu, ir paredzēti pasākumi to augu vai dzīvnieku sugu aizsargāšanai, kuru izdzīvošana mūsdienu pasaulē kļuvusi sarežģītāka. **62**

Avots: Kultūrziņas
Datums: 11-01-2023

Bibliotēkā palīdz pārvarēt bailes

Lai viedtālrunis no nezināmā svešinieka kļūst par draugu

Uzziņa

Portāla "Staburags" apkopotā informācija rāda, ka to skatās pārsvarā viedtālrunis — 70,4% lietotāju, 26,4% datoros un tikai 3,3% planšetdatoros.

VIENĀ NODARBĪBĀ KOKNESĒS BIBLIOTĒKĀ IR VAIRĀK NEKĀ DIVI INTERESENTI, bet ne pārāk daudz, jo jautājumi un atbildes ir ļoti individuāli.

Ilustratīvs attēls no canva.com

Pirms trim gadiem mobilo balss sakaru lietotāju skaits Latvijā pārsniedza valsts ledzīvotāju skaitu. Modernās tehnoloģijas vairs nav ekstra, bet ikdienas nepieciešamība. Straujā tehnoloģiju ienākšana mūsu dzīvē ir izaicinājums tiem, kuri lielāko dzīves daļu bija pieraduši lietot stacionāro telefonu. Palīga lomu, apgūstot skārienjutīgo telefonu, reģionos nereti uzņemas bibliotēkas. Šajā jautājumā vadsaucīgākā Aizkraukles novadā ir Kokneses bibliotēka.

IMANTS KAZIŅUNS

Iedrošina uzdot jautājumus

Jau vairākus gadus koknesieši, kas vecumā ap 70 gadiem, ir pateicīgi vietējai bibliotekārei Ingridai Grūbei. Viņa kopā ar kolēģiem un savu ģimeni uzņemusi šo misiju — palīdzēt apgūt viedtālruni, lai tā lietotājs pārvarētu bailes no saskarses ar šo ierīci.

Ingrīda Grūbe stāsta, ka pirms apmēram diviem gadiem Kokneses bibliotēkā iesāka konsultēt seniorus par viedtālruni, konkrēti telefonu, lietošanu. Viens no iemesliem — Ziemeļvidus reģiona iedzīvotājiem, labu gribot, uzdevina mobilo telefonu. Ingrīda saka — kad viņi telefonu ieslēdz, tajā izlec paziņojumi, viss piksts, cilvēks nesaprot, kas jādara, jāpāstiprina. Tas bija kā pirmais posms, kad bibliotēkā nolēmuši — jāpalīdz. Seniori var nākt, jautāt, un iespēju robežās viņiem atbildēt. Viedtālruni dāvinātāji paši bieži vien ir nepacietīgi, viņiem nav laika skaidrot, mācīt, kā arī nereti

dzīvo tālu, pārcēlušies uz Rīgu. Kā risinājums bija piesaistīt jauniešus, konkrēti Ingrīdas meitu un viņas draugu, kas pildīs skolotāju lomu, atbildēs uz visiem jautājumiem. Pamazām nodarbības kļuva regulāras, kuras pārtrūka kovida ierobežojumu dēļ, bet līdz ar pandēmijas atkāpšanos atsākušās. Bibliotekāre atklāj, ka seniori labprātāk šajos jautājumos izvēlas komunicēt, uzdot viņiem nesaprotamos jautājumus svešiem cilvēkiem, nevis saviem tuviniekiem. Pirms nodarbības vienojas, ka visi jautājumi ir pareizi, nav jākaunas par nezināšanu. "Viņi nāk pie mums kā pie drauga — saņem atbalstu, padomu, nereti arī draudzīgu bārienu," saka Ingrīda. Bibliotēkas darbinieces lūdz pirms konsultācijas sagatavot jautājumus, un viens otrs ierodas ar garu sarakstu. Vienā nodarbībā ir vairāk nekā divi interesenti, bet ne pārāk daudz, jo jautājumi un atbildes ir ļoti individuāli. Tāpat svarīgi panākt noskaņu, kurā senioriem nav neērti uzdot jautājumus. Viņu lielākās bažas ir par to — kas notiks, ja kaut ko izdarīšu nepareizi? Starp jautājumiem ir arī ar datora lietošanu saistīti, bet telefonu lietošana viņus uztraucot vairāk.

Visu klienta vietā nedara

Stāstot jau par konkrētiem jautājumiem, Ingrīda saka, senioriem primāri svarīga ir saziņa ar bērniem, kuri nereti ir ārzemēs, un te liels palīgs ir programma "WhatsApp". Biežāk uzdotie jautājumi ir: kā pārsūtīt fotogrāfijas, kā pievienot jaunu kontaktu, kā rediģēt fotogrāfijas. Cilvē-

kiem gados patīk, ja fotogrāfijas var izdrukāt. Te jāpiemin arī lidmašīnu biļetes, kuras tikpat labi varētu uzrādīt telefonā, tomēr cilvēki tehnoloģijām līdz galam neuzticas. Jauniešiem gluži pretēji — papīra formāts ir nesaprotams izaicinājums.

Interesē arī lietotnes "Instagram" lietošana, video skatīšanās. "TikTok" pašlaik gan vēl nav aktuāls. "Nodarbībā trenējamies, savā starpā pārsūtām viens otram bildes," stāsta Ingrīda. Tāpat svarīgi iegaumēt, kā telefonā izslēgt skaņu, ja lietotājs ir teātri vai koncertā. Tālruna melodijas nomaina ir vēl viens bieži uzdots jautājums. Liela, aktuāla un būtiska tēma ir maksājumi banku lietotnēs. Jaunu SmartID kontu klientam bibliotekāres gan atturoties veidot. Viens iemesls ir ļoti atšķirīgie telefonu modeļi, tāpēc sirsnīgi iesaka kontu izveidot bankā. Kad tas ir veikts, bibliotēkā var praktiski darboties, lai saprastu, kā aplikācija darbojas.

Jautājumi ir arī par pieslēgšanos bezvadu tīklam — Wi-Fi. Tāpat cilvēks var nezināt, kā viņam izlietoti mobilie dati, līdz ar to sūtīt ziņu palikusi nenosūtīta.

Jāpārslēdz domāšana

Daudz jautājumu ir par telefonā saņemtajām ziņām. Pēdējā laikā lasāmas publikācijas ar brīdinājumiem par krāpnieku uzdarbošanos, tāpēc tādas bailes ir pamatotas. Pēdējā laikā aktuāla ir arī preču iegāde internetā. "Nesen atnāca kundze, saka,

ka viņiem telefonā visu laiku nākot atjauninājumi, ko darīt? Saku, ka jālaujas, tie neko sliktu telefonam nedarīs. Cilvēkiem jārada drošības sajūta, jāpārslēdz domāšana no ierastā podziņu telefona uz skārienjutīgo," teic Ingrīda. Viņa arī pārliecinājusies, ka cilvēka vecumam un tehnoloģiju apguvei ne vienmēr ir cieša saistība. Nodarbības bija kāds 90 gadu vecs kungs, kurš datorlietas orientējas perfekti, un pretēji — 30 gadu vecs, kurš saka: es no datora neko nesaprotu. Viņš līdz tam visu darijis tālruni, nepārvalda datora tastatūru. Vairāk jautājumu un lielāka interese kopumā sievietēm. Kā pamudinājums un iedrošinājums lietot jaunus telefonus ir apsveikumi, kurus saņem pašas, un rodas vēlmes ar tiem padalīties. Arī tā pamazām iegūst praktiskās iemaņas lietot tālruni ikdienā. Kaut ko darot, rodas jauni jautājumi, un nereti tie paši cilvēki nodarbības apmeklē atkārtoti.

Jautājumu specifika mainās arī atkarībā no gadalaika. Pavasarī aktuālas kļūst soļu skaitīšanas lietotnes, kā arī citas praktiskas lietas, piemēram, dienā izdzertā ūdens uzskaitē.

Kategoriski atteikšanās

Ilgs laiks bija vajadzīgs, lai cilvēkiem izskaidrotu situāciju attiecībā uz banku aplikāciju lietošanu. Vai bibliotekāram vajadzētu nodot visus bankas datus, piekļuves kodus, veikt maksājumus telefona īpašnie-

... svarīgi panākt noskaņu, kurā senioriem nav neērti uzdot jautājumus. Viņu lielākās bažas ir par to — kas notiks, ja kaut ko izdarīšu nepareizi?

INGRĪDA GRŪBE,
KOKNESĒS BIBLIOTĒKAS
DARBINIECE

ka vietā? Tādi gadījumi bija pirmsākumos, kad cilvēks noliek uz galda PIN kodus, nepieciešamo maksājumu sarakstu un pats aiziet lasīt žurnālu. Bibliotēkā lēnām un kategoriski no tā ir atteikties. Joprojām palīdz ar veselību saistītu analīžu rezultātu izdrukāšanu. Kovida laikā aktuāla bija sertifikāta saglabāšana telefonā un izdrukāšana.

Cilvēki, kas apmeklē nodarbības, nereti iedomājas, ka bibliotekāre zina, var visu, ka te pieejami visu veidu lādētāji, ka pārzina visu sistēmu telefonos, visas lietotnes. Tā tomēr nav. Tad atbildes jāmeklē, jājautā tiem, kas ir ziņošāki.

Bibliotēka primāri ir vieta, kur nāk pēc grāmatas, bet, parādotes elektroniskajām grāmatām, auga pieprasījums pēc tām. Tomēr ar laiku lasītāji atzina, ka papīra grāmata, tās smarža, sajūtas, to panemot rokās, ir svarīgākas. Atnākšana uz bibliotēku, grāmatas izvēlēšanās, komunikācija ir vajadzīga. To pašu var attiecināt uz gados jaunākiem. Apskatījuši telefonā bibliotēkas reklamētās jaunākās saņemtas grāmatas, nāk un jautā pēc tām.

Jūtas līdzatbildīgas

Vai bibliotēkā būtu nepieciešama atsevišķa štata vienība, kas turpmāk nodarbotos tikai ar informācijas tehnoloģiju jautājumiem? Ingrīda Grūbe saka, pamazām bibliotēkas apvieno ar klientu apkalpošanas centriem, tā noticis arī Koknesē, un kādu laiku viņa pavadā arī tajā. Ir dienas, kad bibliotekārs pārsvarā nodarbojas ar kopēšanu, skenēšanu, izdrukāšanu. Nesen, kad aktuālas bija apkures kompensācijas, nodarbojās arī ar tām. Tik šaurā lokā kļūsti kā līdzatbildīgs par to, vai kompensācijas pieteicējs ir saņēmis naudu. Bibliotekārs teic, ja būs iedzīvotāju pieprasījums, nodarbības telefona apguvē šogad turpinās. ♦

MAF
Mediju atbalsta fonds

Projektu finansē Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta līdzekļiem. Par materiāla saturu atbild laikraksts "Staburags".

Avots: Staburags

Datums: 13-01-2023

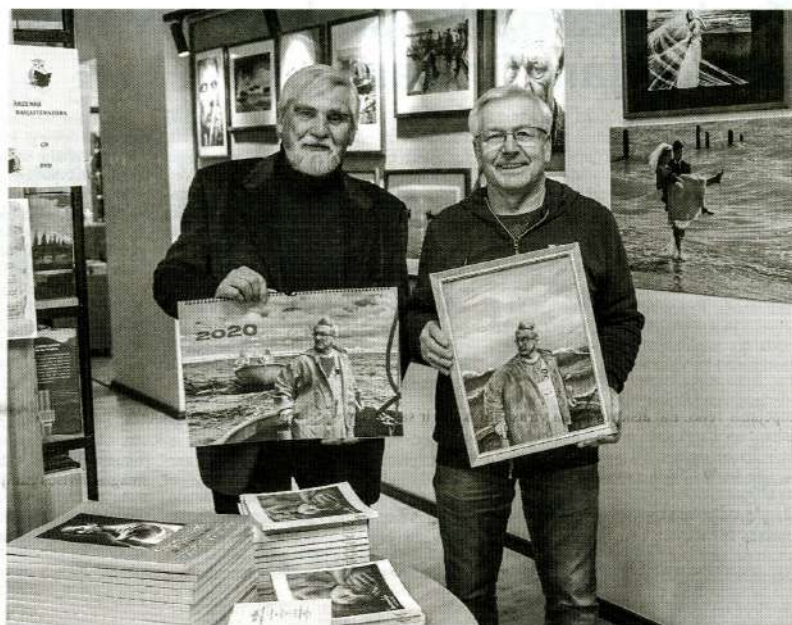
Salacgrīvas Gaismas pils cauri gadsimtu griežiem

Aizvadītais gads Salacgrīvas bibliotēkā noritēja 120. gadskārtas zīmē. Lai gan grāmatu par Gaismas pili Salacas krastos vēl gaida finansējumu un savus atbalstītājus, bibliotēkas kolektīvs ir apņēmības pilns turpināt darbu un iesāktās lietas novest līdz galam. Pirmkārt, tas attiecināms uz grāmatu krātuves bagātīgās vēstures izpēti laiku lokos. Bibliotēkas vadītāja Hedviga Inese Podziņa stāsta: – Tagadējā Salacgrīvas pilsētas teritorijā 1890. gadā sāka darboties Salacgrīvas (Svētciema) Saviesīgā biedrība, ko vadīja Roberts Zvirbulis. Tā 1902. gada 4. augustā nodibināja Salacgrīvas Saviesīgās biedrības bibliotēku. 1912. gadā tika uzcelts Salacgrīvas Saviesīgās biedrības nams, kurā vietu atrada arī bibliotēka. Lielu palīdzību izziņā mums sniedza Baltijas centrālās bibliotēkas nodaļas vadītājs Viesturs Zanders, no kura uzzinājām, ka mūsu bibliotēka ir jau izpētīta. Izdevās sameklēt arī rakstus, kur stāstīts par Salacgrīvas bibliotēku, piemēram, «Pēterburgas Avīzu» 1902. gada 71. numurā ir ziņa, ka «Salacgrīvas biedrībā 4. augustā atvēra bibliotēku...»

1912. gada 8. septembrī laikrakstā *Auseklis* Stagara publikācijā *No Salacgrīvas teikts*: – Mūsu «Svētciema Saviesīgai Biedrībai» ir arī sava bibliotēka, sastāvoša apm. no 700 sējumiem dažādu grāmatu. Grāmatas abonēt var katrs vietējais iedzīvotājs. Abonēšanas maksa 60 kap. par gadu... Šāds grāmatu krājumiņš sevišķi lauku dzīvē ir, tā sakot, reti dārga pērle, no kuras katrs var smelt savam garam nepieciešamo dailes un zinātnes gaismu. Šādu dārgumu tad nu vajadzētu glabāt, kopt, spodrināt, lai spīd arvien spožāk un spožāk.

Dzīve ap bibliotēku mutuļojusi vienmēr. Lūk, 1923. gada žurnālā *Mūzikas Apskats* lasām par Saviesīgās biedrības bibliotēkas simfonisko orķestri un kori,

Valda Brauna (no kreisās) zvejnieku dokumentējums 2019. gada Reņģedāju festivālā iedvesmojis kuiviznieku Andri Skuju pašportretam

kas uzstājies Vecsalacas muižas parkā, tad varam iztēloties, cik daudz aktivitāšu bijis pašā bibliotēkā un ap to. Bet arī mūsdienās ir tāpat – jau no 2016. gada ar Salacgrīvas bibliotēku cieši saistīta biedrība *Bibliokuģis «Krišjānis Valdemārs»*. Tās idejas autore ir H. I. Podziņa un mūspuses jūrnieki – tālbraucēji kapteiņi, kuri vienojušies atbalstam caur drukāto vārdu pētīt un daudzināt latviešu jūrmieciņas vēsturi un aicināt jauniešus it visur Latvijā izvēlēties kuģošanu par savu nākotnes profesiju.

Grāmata ir ceļabiedrs aktivitātēm, ko veic bibliokuģa komanda kopā ar tautā iemīļotiem literātiem. Aizvadītajā vasarā, pateicoties Valsts kultūrkapitāla fonda (VKKF) un AS *Latvijas Valsts meži* atbalstam, kopā ar dzejnieku Viku Istenots projektu *Valdemārs. Viks. Indiāņi*. Lai iepazītu pasauli, jāatsaucas Krišjāņa Valdemāra aicinājumam iet jūrā, apeļojot tālas un eksotiskas zemes, un tad arī noderēs Vika stāsti par indiāņiem, jo satikt aborigēnus un iepazīt viņu paražas var tikai zi-

nātāji. Bērni un skolēni Kocēnos, Ramatā, Sēļos, Mazsalacā, Rūjienā, Dikļos, Alojā, Staicelē un citviet Vidzemē tikšanās ar Viku, viceadmirāli Gaidi Andreju Zeibotu un Kuivīzu piekrastes zvejnieku Andri Skuju sagaidīja ar lielu interesi, vienlaikus tiekot mudināti apmeklēt pilsētu pie jūras, iepazīt Salacu un apzināties, ka tieši grāmatas vieno dažādas tautas un paudzes.

Iemīļotas ir bibliotēkas organizētās literātu un lasītāju tikšanās. Šovasar ciklos *Literārā mentalitāte* un *Laika zīme grāmatā* salacgrīvieši tuvāk iepazīnuši novadnieka Armanda Pučes (neredzēta atsaucība – teju 70 klausītāju!), populārās Latvijas TV *sejas* Majas Miglas-Streičas, skultieša Aivara Kļavja un alpinistes Kristīnes Liepiņas, kā arī vairāku citu grāmatu autoru daiļradi. Viņus šurp aicinājusi kultūržurnāliste Liega Piešiņa VKKF projektos, un tās ir abpusēji bagātināšanas sarunas, par ko tagad modē teikt – ar pievienoto vērtību.

Jubilejas noskaņās lasītāji decembrī tika aicināti atnākt uz bibliotēku Grāmatas

Goda dienā. Pie kūpošas kafijas tases varējām klausīties salacgrīvietes Lindas Istenas stāstu par viņas ceļu uz pirmo grāmatu, baudīt mākslinieka Valda Brauna piekrastes zvejnieku dokumentējumu melnbaltajā foto, atkal būt kopā ar savu mīļāko grāmatu pie visvairāk apmeklētā literatūras plaukta. Piemiņai no šīs pēcpusdienas katram lasītājam tika Krišjāņa Valdemāra pirmā grāmata *300 stāsti*, ko Bibliokuģis vasarā izdevis sadarbībā ar sava labvēļa Raivja Struncena vadīto *EUCOW* fondu.

Bibliotēka jau sen vairs nav tikai grāmatu apmaiņas punkts, it īpaši mazpilsētā. Te satek iedzīvotāju ikdienas rūpes, pasaules novitātes un pāri visam – drukātā vārda spēks. Gribas no sirds Salacgrīvas bibliotēkas kolektīvam novēlēt izturību, neziņošu optimismu un augstus garīgos apvārsņus. To dēļ ir vērts nākt uz darbu un nest apgaismību savos līdzcilvēkos!

Gints ŠIMANIS
Diānas GEDERTAS foto

Avots: Auseklis

Datums: 10-01-2023

Dzejas pasaule bagātina

Veselaviete Inta Zilvere ir aizrautīga lasītāja. Savos 90 dzīves gados, kuru jubileju svinēja pērn oktobrī, viņa par īpaši tuviem atzinusi latviešu rakstniekus un dzejniekus.

Pirmā grāmata, ko atceras lasījusi bērnībā, ir “Kapteiņa Granta bērni”, bet interese par dzeju radās pamatskolā, kad literatūras skolotāja pulcējusi skolēnus, kuri grib iepazīt poēziju. “Sākām ar Friča Bārdas dzeju. Bijām padsmītgadnieki. Dzejniekam ir ļoti skaisti mīlestības dzejoļi, un mums katram bija kāda simpātija, tāpēc Bārdas dzeja ļoti iepatikās. Tagad atkal atšķiru viņa dzeju un tur lasu: “Velts katrs vairs, velta katra asara, visa dzīve ir mūžīga vasara. Viņai tik mainās ziedi.” Un tad man ir, ko domāt. Cik skaisti ir pateikti, ka cilvēks ir kā zemes zieds, viņš uzdīgst, izaug, izzied savu mūžu, nobriest, izsēj sēklas, un nāk atkal jauns pavasaris, un dīgst atkal jauni asni.”

Veselavietei tuva ir gan Olgas Lisovskas, Andas Līces, gan Māras Zālītes, Ziedoņa, Vācieša dzeja. “Lasu un bagātinos. Jaunos dzejniekus gan grūtāk saprast. Dzejoļus pati īpaši nemācos, bet, ja rindas iekrīt sirdī, tad ir kā ar mīlestību - tā ir galvā un domās. Tā par dzeju domāju, lieku vārdu pa vārdam kopā, līdz esmu iemācījusies.”

Lai seniore varētu izlasīt jaunākos latviešu autoru darbus, vietējā bibliotekāre reizi mēnesī grāmatas atved viņai uz mājām. I. Zilvere vērtē: “Tagad saradies ļoti daudz rakstītāju, bet ne visi man ir interesanti, lai gan cenšos izlasīt visu. Agrāk nelasīju detektīvus, bet tagad iepatikušies Daces Judinas darbi, viņa vienmēr cenšas paskaidrot, izstāstīt, kāpēc cilvēks, kas izdarījis ļaunumu, tāds ir. Mēs jau pasaulē visi nākam ļoti labi. Viņa izanalizē un izstāsta, kāpēc maināmies. Man tad vienmēr nāk prātā vecāmma. Ja kāds bija kaut ko sliktu izdarījis, viņa teica – cik nelaimīgs cilvēks. Es vienmēr strīdējos, teicu, ka tas ir sliktis cilvēks. Bet tagad piekrītu viņai, ka tie ir ļoti nelaimīgi cilvēki. Tāpat man patīk Ingas Gailēs, Noras Ikstenas darbi, viņas grāmata “Mātes piens”. Vienmēr pārlasu arī Gundegu Repši. Ļoti patīk Daina Avotiņa, arī Skaidrīte Gailīte, viņas rakstītais sasauca ar manu dzīvi. Un vēl patīk Monika Zīle, kura raksta ar vieglu humoru, vienmēr ir, ko pasmaidīt. Izlasīju arī Ingas Žoludes grāmatu par Poruku. Man patīk lasīt par dzejniekiem, māksliniekiem, kas jau ir aizgājuši mūžībā, bet par kuru dzīvi ļoti maz zinām.”

Bet mūsu saruna beidzas uz filozofiskas nots, kad Inta Zilvere atklāj, ka piekrīt Jaunsudrabiņa teiktajam – cilvēks ar gadiem kļūst pateicīgāks, pacietīgāks un pieticīgāks: “Tie ir zelta vārdi. Man arī ir prieks par dzīves skaistajiem mirkļiem, labu dienu, cilvēku, kas nāk pretī un uzrunā, vēla rudens puķi, kas turpina ziedēt, un esmu pateicīga par dienu, kas man dota.” □

Avots: Druva

Datums: 06-01-2023

Lasītāko grāmatu tops Jelgavas bibliotēkās

Jelgavas pilsētas bibliotēka apkopojusi 2022. gadā lasītāko grāmatu Top 20 pilsētas bibliotēkā un tās filiālēs – Pārliepupes, Miežītes bibliotēkā un bērnu un jauniešu bibliotēkā "Zinītis". Visbiežāk – 148 reizes – izsniegts Dēlijas Ouensas romāns "Kur vēži dzied". Bet no latviešu autoru darbiem visvairāk lasīts Sandras Kalnietes romāns "Tev būs četri vīri".

Grāmatu Top 20 iedalīts četrās kategorijās: aizrobežu, latviešu autoru darbi, nozaru literatūra un bērnu un jauniešu literatūra. Katrā kategorijā izceltas piecas lasītākās grāmatas.

Bērnu un jauniešu literatūras kategorijā populārāko vidū galvenokārt iekļuvušas grāmatas, kas tiek piedāvātas "Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijā" – tās tiek labi lasītas un novērtētas, līdz ar to var secināt, ka šī lasīšanas veicināšanas programma piedāvā tiešām kvalitatīvu un labu literatūru.

Nozaru literatūrā lasītājus visvairāk piesaistījis Mārtiņa Ritiņa dzīvesstāsts, otrajā vietā atstājot 2021. gada nozaru literatūras lasītāko grā-

matu Jelgavas bibliotēkās – "Prāta vētra – meklēt vienu otru".

Jelgavas pilsētas bibliotēkas

(Akadēmijas iela 26) izstāžu galerijā un lasītavā līdz 30. janvārim apskatāma izstāde "Kalendārā sagūstītais laiks". Bibliotēka sadarbībā ar Gederta Eliasa Jelgavas vēstures un mākslas muzeju piedāvā ieskatīties kalendāru pirmsākumos un to daudzveidībā, tostarp aplūkot Jelgavā izdotos un iespiestos kalendārus.

Avots: Zemgales Ziņas

Datums: 12-01-2023

Olaines novada bibliotēkas

Pasākums un kopīgs lasījums rīta stundā "Daba ziemēvalstis"

Olaines bibliotēka, lasījums krēslas stundā "Ziemeļvalstu literatūras nedēļas" ietvaros

Muzikāls vakars kopā ar Latvijas Nacionālā teātra aktieri Juri Hiršu

Olaines novada bibliotēkas pēc pandēmijas ir pilnvērtīgi atsākušas savu darbu un ar lielu degsmi raugās uz 2023. gadu! Bibliotēkas ar visiem spēkiem cenšas piesaistīt jaunus lasītājus un ieinteresēt esošos!

Jaunolaines bibliotēka regulāri saviem lasītājiem sagādā kādu pārsteigumu, rīkojot tikšanās ar Latvijā zināmām personībām, grāmatu autoriem, kurās lasītāji var uzzināt sev interesējošus jautājumus, piemēram, kā tapusi grāmata un kur tiek rasta iedvesma literārajiem darbiem. Bibliotēkas vadītāja Rīta Bekere atzīst, ka "pandēmijas dēļ šogad ir bijis salīdzinoši maz tikšanās, taču spilgtāki noteikti ir bijusi dzejas izrāde ar aktieri Mārtiņu Vilsonu, kurā tika atspoguļota Aleksandra Čaka dzeja".

Olaines bibliotēkas Bērnu literatūras nodaļa priecēja pašus mazākos lasītājus bibliotēkārājā stundā "Iepazīsti bibliotēku", kuru apmeklēja Olaines pirmsskolas izglītības iestāžu bērni un Olaines 1. vidusskolas skolēni, no maija notikušas 10 bibliotēkārās stundas. Arī nākamajā gadā bibliotēka gaida pie sevis ciemos pašus mazākos lasītājus. Olaines bibliotēka pārsteidza apmeklētājus ar grāmatu izstādēm, kā arī pasākumiem, piemēram, "Ziemeļvalstu literatūras nedēļas" ietvaros tika rīkots pasākums un kopīgs lasījums krēslas stundā "Daba

ziemeļvalstis", kurā apmeklētāji lasīja zviedru autora Patrika Svensona stāstu par noslēpumaināko zivi pasaulē ar nosaukumu "Zuša evaņģēlijs".

Gaišmu bibliotēka gatavoja nākamajam gadam, solās būt patiešām interesanti! Bibliotēka ir izveidojusi "TOP 5 lasītākās grāmatas", lai lasītājiem būtu vieglāk izvēlēties no visām krājumā esošajām grāmatām. Piecas lasītākās grāmatas Gaišmu bibliotēkā ir: 1. Lūsindas Raiļas "Pazudusi māsa", 2. Kamillas Lekbergas "Sudraba asaras", 3. Džodžo Mojas "Pēdējā vēstule no mīļotā", 4. Daces Judinas "Uz dzīvību un nāvi", 5. Kārenas Vaitas "Atgriešanās Tredstrītā".

14. decembrī Jaunolaines Kultūras nama mazajā zālē Olaines novada bibliotēkas aicināja uz muzikālo vakaru "Veltījums" kopā ar Latvijas Nacionālā teātra aktieri Juri Hiršu. Pasākuma laikā tika sveikti aktīvākie bibliotēku lasītāji tādās nominācijās kā "Galvenais preses recenzents", "Lasītājs – vēsturnieks", "Lasītājs – celotājs", "Ilggadīgākais lasītājs" un citās. Šāda veida pasākums, kurā visas trīs novada bibliotēkas sveic savus lasītājus, iepriekš nav noticis, cerēsim, ka šī būs jauna tradīcija, kur turpināt arī nākamajos gados! ●

Olaines Kultūras centrs

11. decembrī Olaines Kultūras nama mazajā zālē noritēja Olaines novada dzīvnieku aizsardzības biedrības "Laimīgās aštes" pasākums "Labdarības svētdiena 2022", kas apvienoja biedrības draugus, atbalstītājus un domubiedrus. Pasākuma laikā norisinājās amatnieku un mākslinieku ziedoto darbu labdarības izsole un tirdziņš, kur viesiem bija iespēja iegādāties dažādus rokdarbus un gleznas par ziedojumiem. Šogad pasākuma laikā tika savākta ievērojama summa – 2345,79 eiro.

Ziedojumi tiks izmantoti Olaines novada dzīvnieku aizsardzības biedrības "Laimīgās aštes" darbības atbalstam, un, kā bija solīts, puse no ziedojumiem tiks pārskaitīta Olaines biedrībai "Citāds Es", kas apvieno un atbalsta ģimenes, kuras audzina bērnus un jauniešus ar invaliditāti.

Olaines novada dzīvnieku aizsardzības biedrības "Laimīgās aštes" biedri uzsver, ka vēl viens svarīgs pasākuma mērķis ir saliedēt sabiedrību kopīgu labo darbu veikšanai: vieniem dot iespēju iesaistīties, noziedojot savus rokdarbus un mākslas darbus labdarībai, otriem – iegādāties tos par ziedojumiem.

Avots: Olaines domes vēstis

Datums: 2022, decembris